

FLORI DIN DEDICAȚII

GEORGE CORBU JR.*

Legăturile familiei noastre cu maestrul Aurel Rău încep acum peste o jumătate de secol, când tatăl meu primea, într-un plic cu ștampila *Redacția Revistei Literare Steaua, Cluj*, această scrisoare prefațând o lungă colaborare și mulți ani de relații amicale:

Dragă Doamnă Corbu,

Pacostea cea mai mare pentru mine e corespondența. Sunt restant, mereu, cu cel puțin 10 scrisori, deși trimit săptămânal cel puțin 10. În veacul nostru problema încă nu e bine rezolvată. Dar s-o lăsăm.

Vreau să vă scriu de vreo lună. Ca s-o pot face azi mă restrâng la esențial.

*Am citit poeziile Dumitale toate. Am ales spre publicare cea în distihuri despre florăreasă, a plecat la tipar pentru numărul 5 al **Stelei**. Practicați, văd, o poezie de structură clasică, între jocul arghezian, concentrarea barbiană și un anume aforistic, dar deocamdată cu o substanță rarefiată și cu un accent personal nu suficient pronunțat. Un „ce” amatorist, cu aer de facilitate, se insinuează și își dispută locul uneori. Sau numai mi se pare mie. Cred că în direcția asta a mersului exact, concis, plin de virtuți și lacăte, poezia românească are încă de făcut pași străluciți, mina nu e epuizată nici pe departe, cu oricâtă fervoare s-ar oferi clipei modalitatea plină de atracții și promisiuni a versului liber. Deci merită a se persevera.*

Deci în numărul 5. Cu cele mai bune sentimente. Aurel Rău, Cluj, 24.IV.1969.

La rândul său, bunicul meu matern, poetul Nikolai Zidarov, autorul cuprinzătoarei antologii de poezie românească în limba bulgară, *Corăbiile soarelui* (1989), în care Aurel Rău este prezent cu cinci poezii, primea volumul *Micropoeme și alte poezii* (1975) cu dedicația: *Poetului distins Nikolai Zidarov un gând drag și fratern. Aurel Rău, 15 octombrie 1976*. Adaosul sentimental de pe aceste *Micropoeme* a constituit un nou impuls energetic pentru fascinanta

* Cercetător independent; e-mail: gcorbu.j@gmail.com.

călătorie pe cărările bibliofiliei pe care pornisem mai de mult: ... și – de la bunic la nepot – domnului George Corbu junior, cu bucuria întâlnirii noastre în locuința mea, la, iată, 35 de ani de la cuvintele de pe pagina cu portret, când eu încerc să înving literare tristeți, nu numai din Ardeal, și multă simpatie. Aurel Rău, 2011.

Îl regălesc pe mentorul meu literar, regretatul scriitor și om de cultură Ion Brad, căruia îi datorez privilegiul de a-l fi cunoscut pe „magnificul poet Aurel Rău” (cum îl denumea într-o dedicație din 1962 viitorul laureat al Premiului Nobel pentru literatură Miguel Ángel Asturias), într-o inscripție-martor a unei prietenii de multe zeci de ani de pe cartea *Prin pădurile de simboluri, Poeți simbolști francezi* (2014): *Lui Ion Brad pentru credința lui în scris, pentru dragostea noastră de poezie, pentru credința lui în tradiție, pentru amintirile noastre de la „Almanah” și din Elada, pentru prietenia noastră literară, cu drag. Aurel Rău, iulie 2015.* Bună ocazie pentru o nouă confesiune peste ani: *Lui George Corbu Junior această altă dedicație. Mi-e mai greu să re-direcționez acest exemplar, dar fiindcă merge să reîntâlnească multe alte din cărțile celuilalt destinatar, depășesc obstacolul, nu mic. Eh, cuvintele!: Cum l-am depășit și în cazul lui Dumitru Micu. Poeții simbolști! Carte până la tipărirea căreia a fost un drum de calvar, cu plimbări ale formei electronice la trei editori, prin vreo trei ani. Cu probleme fie de copyright, fie de text bilingv, fie de sponsor. Dar „De la musique avant toute chose”. Ceea ce a învins a fost numai muzica prin care poezia s-a regăsit, prin expresia ei românească. Singurul câștigător. Cu prietenie, cu prețuire pentru o mare dragoste de carte. Aurel Rău, 21 aprilie 2022.*

La redeșteptarea amintirilor de la „Almanah”, precursorul „Stelei”, aveam să contribui și eu, mai târziu, prin volumul *Un catastif ciudat și personajele sale* (2018), care consemna și mărturiile lui Ion Brad și Dumitru Micu despre prima revistă literară din Ardealul postbelic, în lumina unui fabulos *Jurnal de redacție*, și pe care venerabilul poet mi-a făcut onoarea de a-l încheia magistral, moment dăltuit prin preluarea textului în culegerea *Cântece de stea, Articole aniversare „Steaua”* (Cluj-Napoca, 2019): *Lui George Corbu Junior, această a patra carte a mea dintr-un an plin de dăruiri, în care am reluat și articolul despre „Catastif” din cartea în care suntem personajii amândoi, aici cu unele stilizări și scurtări. Cu o urare de an nou bun 2020, cu bucurie și cu drag. Aurel Rău, Cluj-Napoca, 2019, 20 decembrie.*

Într-adevăr, nu e ușor de domesticit flacăra tranzitivității afective a unor gânduri scrise, atunci când primul destinatar nu mai e în această lume, dar iată dovezi de bravură: *Lui Dumitru Micu și doamnei lui, cu amintiri mai noi luminând amintiri mai vechi și cu dragoste prietenească, acest răvaș de zăpadă.*

Aurel Rău, Cluj, 17 decembrie 1975, și: *Lui George Corbu junior aceste bucurii ale scrierii, pentru autor, sărbătorite prin desenele lui Emil Chendea, cu câte o floare de grădină fiecare, un protest împotriva unor stări de lucruri, din timp, cultivând limbajul încifrat, și regăsind jocul din copilăria, poate, a omenirii. Aurel Rău (Micropoeme și alte poezii, 1975) sau: Distinsului profesor și critic Dumitru Micu și doamnei sale, aceste alte îndârjiri întru cântec menite să mă ajute să le trimit un semn de prețuire și prietenie. Aurel Rău, octombrie 1980, lângă: Lui George Corbu – junior, cum se vede cărțile își schimbă drumurile către cititori... Cu Dumitru Micu porneam împreună, în literatură, acum vreo 70 de ani. Exemplarul, cu însemnări în creion ale primului destinatar, face mărturii despre o lectură critică. Sic transit... Cu bune gânduri. Aurel Rău (Septentrion, 1980). Dar și: Lui Dumitru Micu, în replică la volumul său „Studii, eseuri, articole (I)”, trimis mie, în care primele două capitole se ocupă de simbolism, și în care, în articolul despre poezia mea, regăsesc frumusețea omului, autoritatea termenilor criticului, răbdarea (la lectură) a prietenului, rigoarea profesorului, cuprinderea și perspectiva istoricului literar, cum, în principal, și poetul care vede lucrurile din interior și vede în cuvinte – un gând drag. Aurel Rău, 15 noiembrie 2015, Cluj, după care: Cartea trece la George Corbu-jr., croindu-și, iată –sau vai! sau cu un noroc, căci în drum spre un templu de cărți – o „altă soarte”. Cu drag, Aurel Rău, 21 decembrie 2018. Acest dar de cuvinte, în sacul lui Moș Crăciun. Aurel Rău (Prin pădurile de simboluri, Poeți simbolști francezi, 2014). Vor mai fi și altele de-a lungul acestui florilegiu, pe cărți trezite din odihnă de drumul către Cluj spre a reveni la mine înnobilate cu inspirate inscripții ale autorului, într-o încercare de a surprinde pluridimensionalitatea operei unei valori de marcă a culturii noastre oglindite în ineditul dedicațiilor oferite, ele însele, de cele mai multe ori, realizări în sine, de memorie afectivă și stil. Un demers nu uzual, fruct al osârdiei bibliofile, care ar putea evidenția un alt unghi al cercetării literare și, de ce nu, consacra o nouă disciplină: dedicatologia.*

Poetul Aurel Rău își amintește întâlnirea cu G. Călinescu, pe volumul G. Călinescu, *Literatura nouă, ediție întocmită și prefață de Al. Piru* (1972), care cuprinde articolul marelui critic despre începuturile sale poetice, *Omul nou în poezie*, apărut inițial în „Contemporanul” (1959): **Lui George Corbu junior, pentru că aici doar se scrie și despre mine, doar să fac vreo două reflexii. Când l-am vizitat pe G. Călinescu, la un an de la articolul din „Contemporanul” (îl vedeam prima și ultima dată) mi-a spus că dacă m-ar fi cunoscut ar fi scris altfel. Am discutat despre lucruri generale literare și colaborările lui, din acel moment, de la „Steaua”. Dar prilejuri altele să scrie nu s-au mai ivit. Volumul meu de versuri, de o semnificație, următor, „Jocul de-a stelele”, apare**

în 1963. Când am mai fost odată la casa din strada Vlădescu, toate lucrurile din camera unde ne-am văzut și am vorbit, îi păstrau marelui dispărut, violent, amintirea. Aurel Rău, 20 decembrie 2021. Fiind fericitul posesor al cvasiintegralei operei sale, redau cu încântare câteva dintre treptele urcate spre desăvârșire poetică, însoțite de reflecțiile plăsmuitorului, așa cum apar ele din dedicații. Întâi *Focurile sacre* (1956): *Lui George Corbu Junior, cu invitația să arunce și câte o privire prin versuri, în acest exemplar salvat de la incendiul a 6 decenii, unde, cum văd, mai multe însemnări au fost făcute, cu creionul în mână. Cartea a primit Premiul Academiei. Dincolo de semne de timp, ea rămâne frumoasă, în ciuda timpului. Cum spune Lucian Blaga într-un vers, timpul stă. Bunele sentimente ale lui Aurel Rău, iunie 2018, despre care criticul Mihai Petroveanu scrisese în „Gazeta literară” nr. 11 din 14 martie 1957. De la acest nume, printr-un scurtcircuit al memoriei, *Stampe* (1964), cu un exemplar nepereche prin destin, dedicat întâi *Pentru Veronica Porumbacu și Milo Petroveanu cu dragoste de la un „sentimental și ironist”*. Aurel Rău, Cluj, 25 august 1964, apoi relatând un tragic sfârșit printr-o triplă însemnare, ultima, o stranie coincidență: *DEDICAȚIE Lui George Corbu Junior, noul proprietar al acestui exemplar din „Stampe”; exemplar care mă-nfloară, cu o istorie eroică și tristă, ca să parafrarez un vers din Apollinaire... A venit din București, din Casa „Scânteii”, în casă la mine (altă locuință), i-am scris dedicația de pe verso, și le-am trimis-o lui Mihail Petroveanu și Veronicăi Porumbacu, în București, pe strada Bibliotecii; de acolo a căzut cu casa lor și cu ei și cu poetul (soții Baconsky) și soții Gafița, la cutremurul din 1977; i se văd pe copertă rănile din ruine de unde a fost salvată; a fost vândută la un anticariat (probabil), de unde a ajuns în mâinile unui prieten, căruia îi scriu această dedicație** cu durere și cu drag. Aurel Rău, Cluj, 5 iulie 2020.*

*și o retrimis la București.

Evident, dacă se ia în calcul conținutul acestei cărți, deci și al acestui exemplar, drumul lui ar fi mai lung. Ca să se scrie versurile de aici, a trebuit să se meargă în toate locurile oglindite de aceste stampe, unde se vor fi și pus pe hârtie unele, ca la venirea acasă să fie duse la o finalizare toate. Apoi, după ce au fost publicate în reviste, prin care au circulat în toate regiunile țării, deci și în cele din care ele au izvorât, au plecat spre o editură din București, de unde s-au întors tipărite, deci și prin acest exemplar, din nou în Cluj. Ca abia după aceste vreo trei perindări să înceapă călătoria, călătoriile, cu partea lor de particularitate, la care s-au făcut referiri, în cea de-a doua „Dedicație” de pe verso. 10 august 2020.

Ca, întâmplător, într-o seară, de prin 15 august, să dau, printre niște plicuri, de o scrisoare fără plic de la Veronica Porumbacu, incredibil, cu acest conținut și nedatată sau datându-se indirect: „Văd că familia Petroveanu e ocupată cu D-ta. Acum ți-am bătut la mașină o cronică a lui Milo pentru V.R. și mă pregătesc și eu de un Machado pentru „România Liberă”. Îți mulțumesc și pentru „Stampe”. Ce se aude cu antologia sârbă?” Acest fragment. Întâmplător? Aceste însemnări de cronicar. Aurel Rău, 20 august 2020.

Aurel Rău fusese încadrat la *Sentimentali și ironiști*, alături de Alexandru Andrițoiu și Tiberiu Utan, în sinteza *Poezia – expresie a demnității umane*, publicată de Nicolae Manolescu și Dumitru Micu în numărul 5 din 1964 al revistei „Secolul XX”, într-o categorisire arbitrară, așa cum se menționează în nota intitulată *Surprize*, din „Steaua” nr. 9 din septembrie 1964. Semnatarul, a.i., ne informează că în acest dublet critic Manolescu e cel care se ocupă de poezie. *Sentimentalul și ironistul* din 1964 depășește prin ani clipa de insatisfacție și învie cu marele critic, *Alianțe* (2019): *Lui Nicolae Manolescu, această joacă pe o temă de arte plastice (antologie cu poezii din vreo 50 de ani, la care am adăugat și vreo 20 de inedite), un semn de viață din Cluj și o urare numai de frumuseți, sănătate și bucurii! Aurel Rău, 10 iunie 2019, destăinuite și mie, peste ani, pe același exemplar: Lui George Corbu junior această antologie care mi-e dragă fiindcă îmi plac poeziile din ea* Aurel Rău, 23 ianuarie 2023.*

*unele dintre ele

Revenind la familia dispărută în cataclismul din 1977, să notăm că Mihai Petroveanu mai scrisese până atunci despre poezia lui Aurel Rău, pe lângă *Focurile sacre* din „Gazeta literară”, 1957, și *Jocul de-a stelele*, în „Viața Românească” nr. 10 din octombrie 1964, articole de substanță reluate apoi în volume. O incursiune *Pe înaltele reliefuri* (1967) naște o referire la un așteptat, posibil, dezgheț adus de acei ani: *Lui George Corbu Junior, acest prim volum de niște destinderi după o primă deschidere mai posibilă, pentru o mai distinctă libertate a cuvântului poetic. Cu o „Rugă de râu”, o „Fântână”, un „Drum de noapte”, o „Febre”, un „Cântec șoptit”, și altele... Deschidere începând de prin 1965 spre anii 1970, cu alte volume. Cu drag, acest mai mult un vis, de înalte reliefuri; și, cu siguranță, un buchet de flori ale emoției, nu numai la nivelul expresiei, din anul 1967. Aurel Rău, 5 august 2025.*

Poezii (1967) aduce interesante precizări pentru istoricul literar: *Lui George Corbu – junior, prima antologie a mea – volum propus de editură. Prefața i-am cerut-o lui I. Negoitescu, pentru ca să fie un spirit neutru și sobru. Pentru desen,*

i-am pozat Luciei Piso, care era soția lui Ladea și care își avea atelierul lângă cel al sculptorului care lucra la statuia lui Blaga. Aceste câteva amintiri. Cu sentimentele mele de simpatie, prețuire și prietenie literară. Aurel Rău, 25. I. 2019.

Acum un timp am recuperat dintr-un anticariat culegerea de miniaturi *Zodiac* (1991) având pe pagina de titlu textul olograf: *Premiul III se acordă elevului Făt Dan pentru rezultate deosebite la învățătură și purtare bună. Clasa a III a D. Cluj-Napoca, 15 iunie 1993. În. E. Gorca. Faptul l-a distrat copios pe poet care a improvizat cu plăcere aceste **Două catrene**:*

[1]

*Premiul III... în el, cuprins de-o lene,
Nu s-a uitat Făt Dan nici la desene.
Bun la purtare, cred, l-a meritat:
Că l-a păstrat atâta de curat.
A.R.*

[2]

*O să-l iertăm pe Făt, doar un copil,
Cum spune-un dascăl: un merituos,
Cum cartea-ajunge la un bibliofil;
Cum toate-n lume isprăvesc Frumos!
A.R.*

*Și a înconjurat poezia Început:
Acum, că începutul a-nceput,
Să îți întoarcem spatele, Trecut.
Să stăm spre Viitor preciși sau vagi,
Cu ochii în văpăi, ca regii magi.
Dar, ce începe? Un castel pe mare,
O biată-agendă, marea traversare?
Cuvintelor, o știți doar voi. Așa?
Vă chem pe toate. Și-am urcat pe-o șa...
1 Ianuarie,*

cu această mărturisire, trimițând la unele versuri: *Lui George Corbu Junior cu drag, această cronică de viață – Aurel Rău. Filosofia aceasta despre timp! Viitorul, trecut; și trecutul, viitor! Cu ce emoție începeam acest „Început”! Și cu ce încheiere: „Cuvintelor, vă chem pe toate!”*. Cartea, dusă la capăt în ultima zi

*din an, cum spune datarea și cu ce sentiment: „În liber!” Privesc din urmă cartea, pentru că e un exemplar recuperat, cu o sfială. Referirea la viitor și la propriu: versurile scrise în 1987, de sertar, urmând să apară cândva... Ca acest cândva să fie anul 1991. Directorul editurii fiind poetul și prozatorul Mircea Ciobanu, un prieten literar care a citit ineditul la el acasă, încântat. Ne vedeam adesea, mai recent, când mergeam în București. Autorul copertei și ilustrațiilor e I. Codrescu, un îndrăgostit de haiku, din Constanța. O cronică entuziastă și amplă a scris poetul Nicu Caranica, în locuința lui din Paris, într-un cartier vecin cu Moulin Rouge. Însemnări făcute în Cluj, în 27 septembrie 2019. Ce departe am fi ajuns dacă și premianții zilelor noastre ar fi fost răsplătiți ca în vremurile de demult, pentru strădania într-ale învățaturii, cu cărți de versuri precum un alt elev, *Jalbă Mihail*, cl. IV, *Premiul I*, care a avut șansa în 1961 să afle *Unde apele vorbesc cu pământul*, iar eu, peste 55 de ani, să fiu propus, la rândul meu, spre premiere, pe aceeași pagină unde este marcat numele său: *Și ar face și autorul o „Jalbă”*: să i se dea pentru poezie, la români, fie și din urmă, „*Premiul I*”... Dar prietenului George Corbu junior, cu aceleași bune gânduri. Aurel Rău, 22 septembrie 2016.*

O poveste frumoasă spune și *Septentrion* (1994, cu prefața lui Dumitru Micu, Biblioteca pentru toți) oferit inițial *Pentru Doamna Anda Boldur și Domnul Mihnea Gheorghiu, cu vechi, de simpatie și prețuire sentimente, cu noi speranțe întru cuvânt frumos românesc, un gând drag din Ardealul literaturii și legilor continuității*. Aurel Rău, aprilie 1995. Bun moment de a reflecta savant asupra destinului cărții: **Lui George Corbu Junior, TABLETĂ, Cărțile sunt călători**. Acest exemplar, văd, e în această situație. A plecat de la Cluj la București acum peste 20 de ani, a venit din nou la Cluj, și pleacă iar, cu această însemnare la București, în care autorul n-a mai putut călători, de un timp. Deci ele, cărțile, pot ține locul în niște vis. Acest, de hazard, joc a fost gândit de George Corbu junior, pasionat colecționar de cărți. Îmi vin în minte aceste versuri din Hugo pe care le-am tradus cândva, dedicate fiicei lui, la căsătorie: „Pe cel ce te iubește, iubește-l! Și să-i fii/ Comoară-n veac, tu care ne-ai fost comoară-aleasă!/ Din casa noastră mergi – bun rămas! – în altă casă!” Du de la noi norocul și lasă-ne pustii! Și nu mai încape strofa 2. Aurel Rău, 3 Iunie 2018. Meditații profunde despre geneza volumului *Lucruri și stele* (2004) se găsesc pe pagina de gardă a acestuia: *Îi scriu cu drag o însemnare pe această antologie alcătuită îngrijorat, într-o răscruce de transformări și deveniri, nu numai ale insului și nu numai românești, ca și a verbului care se întreabă (ca în poezia „Răsăriteană”, cu care închei selecția care m-a solicitat ca un examen de sine melancolic), și într-un semn de prețuire pentru un pasionat din cei mai rari de minunea cărții, prin care*

omul e mai frumos – George Corbu, fiul unui poet, și un netemător și un delicat. Aurel Rău, 2012. Iar pe un alt exemplar, un nou mesaj amical către prietenul Dumitru Micu, amintind de prefața la Septentrion (1994, Biblioteca pentru toți) și de situarea poetului în capitolul „Neotraditionalismul”, alături de Ion Brad, Ion Horea, Alexandru Andrițoiu și Tiberiu Utan, în sinteza Literatura română în secolul XX (2000): Criticului și istoricului literar, și prietenului Dumitru Micu, să mă scoată de la tradiționaliști în frumoasa lui carte unde îmi dă un loc între poeții buni, cu mulțumiri pentru întâlnirea noastră din B.P.T. și cu dragoste. Aurel Rău, 2 noiembrie 2004, dar și o definiție proprie a unor fragmente din creație: Dedicatie nouă lui George Corbu junior, noul proprietar al acestei cărți, care își urmează un drum al ei prin Timp, cu unele versuri despre care se poate spune ca despre „Porțelanurile de Saxa”: „Ele strălucesc și nu mor”/ „Ele se dăruie fără-a-și risca albastrurile”/ „Ele nu pot fi confiscate”. În semn de prețuire și prietenie. Aurel Rău, 8 decembrie 2019.

Bucuria jocului dedicației se relevă în toată plenitudinea și într-un artificiu al autorului de pe *Fântâni și stele* (2016):

Dedicatie: Lui George Corbu din București, această carte din Cluj, scoasă de sub tipar de Daniel Corbu din Iași, cu gândul, nu rău, că, prin slăvi, corb la corb nu-și scoate ochii, și cu un surâs. Aurel Rău, 17.II.2021, la 24 de zile de la 24 ianuarie. Asta poem!

Tot pe aripile dedicației poetul Aurel Rău îl găsește în zbor *La marginea deșertului Gobi* (1960) pe prozatorul omonim aflat la debut: *Lui George Corbu Junior îi scriu cu drag această dedicație. Exemplarul e din prima ediție a cărții, căci au existat două! Aceasta, cu desenul de pe copertă adecvat. Prima mea carte de proză și a treia din cărțile mele. Înainte de a scrie aceste cuvinte, m-am lăsat furat de lectură și n-am părăsit-o până nu am dat gata primele două capitole, cu experiență de viață, prospețime și încredere în actul scrisului (sau faptul). M-a trecut într-o emoție zborul peste marea țară roșie, numai în accepția ei geografică. Oricum, un document de timp. Așteptat, iată, 65 de ani. Imaginile le-am procurat și le-am ales eu. Mi-a plăcut zeița Tara (p. 32-33). Bunele sentimente ale lui Aurel Rău, 25. VII. 2025. Iar apoi coborând În inima lui Yamato cu 9 priviri lirice asupra Japoniei (1973) într-o șansă uriașă a întâlnirii cu mai mulți laureați ai Premiului Nobel, printre care și unul din Țara Soarelui Răsare: Domnului G. Corbu (junior). Mă conformez invitației de a însoți cu două-trei cuvinte acest exemplar găsit undeva, și mai jos mă iscălesc. Aurel Rău, 2013. A se vedea imaginile, inclusiv fotografia cu Yasunari Kawabata.*

Un alt mesaj, de această dată către redactorul-șef din anii '80 al revistei „Convorbiri literare”, ni-l proiectează pe prozatorul Aurel Rău ca inventator

al unor *Oameni de aer* (1983): *Lui Corneliu Sturzu, poetului care a primit botezul prozei, cu biruințele mai voluptuoase ale construcției romanești, cu drag și prietenie aceste umblări spre epic, numai pe „cataligi” și spre judecata aspră a „Convorbirilor”... Aurel Rău, 1984. Mesaj dublat de prețioase notații spre știința celor ce vor veni: Lui George Corbu-junior, cu iubirea lui de cărți, o amintire: coperta acestui volum am ales-o în muzeul Prado, din Madrid, unde mi-a apărut în față, mare, această pictură a lui Goya, eu aflându-mă între două avioane, în drum spre Cuba, într-o emoție, însoțit de un poet spaniol. Pictura mi-a vorbit într-un mod special și pentru că la pagina 12 am proza scurtă „Pe cataligi”. Am comunicat editurii prin poștă alegerea, din călătorie, cu o bucurie. Proza se numise „În catarigi”, ca în vorbirea de pe Valea Bârgăului, dar titlul a fost schimbat ulterior. Bunele sentimente ale povestitorului, Aurel Rău, 2018.*

Pentru că am vorbit de prietenul familiei noastre, poetul și prozatorul Corneliu Sturzu, socotesc că este locul potrivit pentru o scrisoare arătând și teroarea vremurilor, expediată de cel mai longeviv redactor-șef al unei reviste literare, depășindu-l și pe Iosif Vulcan la „Familia”, după cum îmi preciza de multe ori, cu mândrie, Ion Brad, ca de la „Steaua” la „Convorbiri literare”:

30 Oct. 83

Dragă Cornel,

Trimit spre numărul vostru 12 o colaborare a mea constând din 3 prozete, în total a 9 pagini pline la două rânduri. Alt răgaz ar mai fi nr. 1, caz mai puțin fericit însă, fiindcă pe sfârșitul lunii ianuarie-începutul lui februarie e prevăzută apariția pe piață a cărții din care au fost desprinse spre un drum la Țara Moldovei.

În numărul nostru 12 vom avea o cugetare critică despre romanul tău. Așa de târziu, fiindcă un mincinos de critic a ținut lucrurile în loc, iar acum unul bun și de cuvânt se află în curs de redactare elevată.

Ce facem? Nu ne mai cheamă operativii la o ședință, dacă nu de consiliu, una în care să le dăm banii din adjuvante? Până atunci, cu gândurile cele mai dragi și cordiale salutări celorlalți prieteni de la Convorbiri.

Aurel Rău

Nu pot mulțumi îndeajuns, peste tărâmurii, doamnei Rodica Sturzu, soția poetului, care mi-a dăruit cărțile cu dedicații și scrisorile primite de acesta; și tot peste lumi, sentimente de aleasă grațitudine se înalță spre doamna Constanța Micu pentru generozitatea cu care mi-a încredințat biblioteca de

dedicații a soțului său, profesorul Dumitru Micu, la îndemnul lui Ion Brad, ce făcuse deja același gest părintesc cu ceva timp înainte.

Într-un an de posibil nou pentru România, 1968, îl descoperim pe Aurel Rău la un alt început, de critică literară în volum, printr-o inscripție pe *Elogii* (1968): *Îi scriu cu drag o dedicație domnului George Corbu (jr.) pe această carte (prima, de exersări critice, a mea) din depărtate vremi de bătălii pentru cuvânt literar emancipat, și cu aceeași tandrețe. Aurel Rău.* Aceste exersări au continuat cu *False proze* (1972), noi dovezi de rezistență prin cultură: *Lui George Corbu Junior, îi scriu cu plăcere două-trei cuvinte despre aceste texte de demult. Cu fiecare încercam să mă laud, față de un spirit de îngustimi și asprimi care era dominant pe atunci – și totodată mă gândeam că trebuie să le apăr – de aceea, publicate întâi în Steaua, le-am adunat aici atât de disparate. Cum le-aș fi purtat dosite la piept. Într-un mod discret, fac și ele parte dintr-un război al meu cu epoca. A daug și floarea unei urări de un an 2019 bun, și cu bucurii! Aurel Rău, februarie 2019.* Pe aceeași orbită, a eseului critic, se înscrie *Flori din cuvinte* (1980), trimisă întâi *Lui Corneliu Sturzu, cu dragoste, Aurel Rău, martie 1980* și apoi mie, după ce „florarul” a adăugat un important amănunt de istorie literară: *Lui George Corbu Junior această carte la care țin. Aici am reușit să inserez textul „Cuvinte pentru Lucian Blaga”, pe care l-am rostit la înmormântarea marelui poet, și care mi-a fost interzis să-l public în revistă. După cum și pe toate celelalte texte le-am considerat flori, cum spune titlul, de gând, de sentiment și de timp. Cu prietenie. Aurel Rău.* Dar și *Efigii* (1989) dedicată cu parfum de spirit tot *Lui Cornel Sturzu, la curțile „Convorbirilor literare”, cu drag aceste flori de toamnă din Ardeal. Aurel Rău, Septembrie 1989,* lângă un gând tandru destinat *Lui George Corbu junior, în a cărui bibliotecă trebuie să ajungă și să stea cărțile frumoase. Cu prețuire și cu drag. Aurel Rău, 31 octombrie 2018.* De aceeași importanță este și *EXPO 99, de la Olahus la Emil Cioran* (1999), alte *elogii* aduse unor mari personalități ale scrisului românesc: *Domnului George Corbu junior, cu prietenie, această una din cărțile mele de eseuri care trebuia să aibă titlurile din câte șase litere, și pe care mi le imaginam în sufletul literaturii române. Aurel Rău, 24 mai, Cluj.*

O altă lectură dintr-un clasic ne propune volumul de glose *În povești cu Ion Creangă* (1995), prilej de evocare a unor evenimente nici azi pe deplin lămurite din istoria noastră recentă: *Pentru George Corbu junior o mărturisire despre carte: începusem a scrie despre Creangă, de centenar, de prin ianuarie, propunându-mi să-l caut numai în Povești. Un jurnal de lectură. Cu gândul să duc totul la capăt până în decembrie, luna aniversării. Și aproape reușesc, în decembrie scriu despre Popa-Duhu – interesant: la un articol cu titlul „Mânia*

care crește”. În 21 decembrie trag tare, copleșit și de munca la redacție, pentru încheierea unui număr aniversar al „Steii”: la 40 de ani de la apariția din 1949, pe la ora 13 fug la revistă și paginez numărul festiv, până la ora 15:30 când suntem anunțați că în piața centrală (în Cluj) „se întâmplă ceva”. Oprim lucrul, se merge în grabă spre piață, și acolo, când ajung și eu, începe o rafală de împușcături: sunt primii morți, martiri, de la Cluj. Ceilalți redactori cu care am paginat, sunt și ei prin mulțime... Ajunul căderii comunismului în România. Am reluat scrisul la această carte după vreo 4 ani. În principiu a fost terminată în decembrie 1989. Aurel Rău, noiembrie 2019.

Dar și eseul monografic cu o propunere de lectură completă și sincronizată – poezie, publicistică, traduceri, corespondență – a creatorului Imnului Național, *Andrei Mureșanu în răsăririle magicului* (1996), purtător al unei cugetări amare: *Domnului George Corbu, bibliofil, cu drag, această carte, care ar trebui să fie reeditată, dacă țara în care ne ostenim scriind ar fi o țară din visul și al Mureșanului, și dacă un iubitor de cărți, bunăoară, n-ar fi indiferent și numai la ironia care-i pagina de „erată” inserată de autor, într-o disperare, prin bunătatea unui tipograf, într-o ultimă clipă, în legătorie, printr-un început de an, după paginile de Cuprins.* Aurel Rău, 2012, noiembrie 12.

Tot sub zodia închinării la iluștrii creatori ai literaturii noastre evoluează și truda sa de antologator, adesea în vremuri potrivnice, după cum istorisește cartea *Ion Pillat, Poezii, Antologie și prefață de Aurel Rău* (1965): *Lui George Corbu junior, cu felicitări că a „găsit” acest exemplar curat, neîncercat de dinții timpului, în care se dă o luptă pentru poezia unui mare poet, în „vremi de urgie”, cu prietenie și cu drag.* Aurel Rău, 20 iulie 2019. Temerara întreprindere, mi-a precizat cândva, într-una dintre săptămânalele noastre convorbiri telefonice, domnul Rău, începuse prin 1963, când Dinu Pillat era încă în închisoare, într-o nedreaptă ispășire. Despre o luptă pentru resurecția unor uriași cu destine frânte vorbește și dedicația de pe *Lucian Blaga, Versuri, Ediție îngrijită și prefață de Aurel Rău* (1966): *Pentru George Corbu-jr., cu drag această ediție Blaga pentru care m-am străduit ca un luptător, în cenușiul timp.* Aurel Rău, noiembrie 2018. Dar și cea către mine de pe un alt exemplar dedicat inițial *Lui Matei Călinescu, în amintirea pelerinajului nostru cu „Boare atlantică”, și pentru bune sentimente.* Aurel Rău, Cluj, mai 1967, care scrisese în recenzia la cartea de pasteluri *Stampe* în „Scânteia” nr. 6490 din 5 ianuarie 1965: *Atras încă de la începuturile activității sale literare de această specie lirică, Aurel Rău a știut să confere elementelor peisajului semnificația unei confesiuni, străduindu-se mereu să imprime evocărilor sale o pecete personală și o vibrație autentic contemporană. Iat-o și ca piesă de mozaic sentimental: Lui George Corbu Junior, aceste „cele*

mai frumoase”, redirecționate după ce au fost trimise în 1967, ca încă o armă de luptă pentru libertatea poeziei blagiene, și a poeziei românești în ansamblu, cu drag. Aurel Rău. Notă: Referirea discretă din dedicația de pe pagina a treia, e la un „schimb cultural”, în Anglia, din partea Uniunii Scriitorilor, în care am fost împreună cu Ion Horea și cu Marin Preda. 20.VI.2025. Pe aceeași direcție, a cutezanței de închinare la sfinții literelor românești în vremi de sfinți interziși, se plasează și V. Voiculescu, *Poezii, Antologie și prefață de Aurel Rău, text stabilit de I. Voiculescu și V. Iova* (1968): *Lui George Corbu-Junior, la dragostea lui pentru cărți, cu un dram și din dragostea mea pentru acest mare poet și martir. Ediția cuprinde două volume, dar aici se află și două din volumele cele mai decisive într-o devenire poetică superbă, cum și studiul pe care l-am scris cu un sentiment de admirator – și de apărător al unei cauze. Aurel Rău, 21 decembrie 2018.*

Traducerea de poezie, această taumaturgică lucrare, după cum o definea Maria Banuș într-o dedicație către mine pe o tâlcuire din *Poeme de Rainer Maria Rilke* (1939), a ocupat întotdeauna un loc important în opera lui Aurel Rău marcând izbânzi prin cărți presărate de-a lungul a peste o jumătate de veac, începând cu *Antonio Machado, Poezii și poeme. Alese și traduse de Aurel Rău; cuvânt înainte de Rafael Alberti; postfața traducătorului* (1964), din care păstrez un exemplar cu o dedicație izvorâtă din laboratorul creației: *Îi dedic lui George Corbu Junior, cu drag, această carte de traduceri, care mă înrobise și mă fascinasese prin varietatea formelor poetice, prin cântec andaluz și notație, și prin rima în asonanță, și printr-o gravitate castiliană, și prin alternări de liric și epic... A fost o lucrare grea, și rămâne o carte frumoasă, inclusiv prin aparat critic și grafică. Aurel Rău. A urmat Ghiorghios Seferis, *Poezii, În românește cu o prefață de Aurel Rău* (1965), cu o rememorare a unei călătorii inițiatice printr-o întâlnire admirabilă: *Lui George Corbu-junior, cu drag: acest volum, care prin data de apariție îmi amintește de prima mea călătorie în Elada, din 1966, când în casa din Atena de sub Acropole, de pe o colină, o vilă, de unde priveai Parthenonul, a poetului distins, distins și cu premiul Nobel, am avut o superbă discuție despre poezia lumii și despre mărilor lui Ulise și ale lui Orfeu... Aurel Rău, 2 iunie 2018.**

*și cu o urare de frumoase călătorii!

Apoi *Saint-John Perse, Poeme, traducere și prefață de Aurel Rău* (1969) cu un revelator document de istorie literară și onorantă caracterizare a mea: *Însălez cu nostalgie două-trei cuvinte pe această ediție primă cu traduceri din*

marele francez, pe care i-am dat-o, personal, și autorului, la vila lui de lângă Aix-en-Provence, prin deceniul opt al veacului XX. Destinatarul: George Corbu, bibliofil pe care îl felicit pentru această nobilă pasiune care-l situează într-un mai-frumos cultural românesc. Cu bune sentimente. Aurel Rău, ianuarie 2012.

De altfel, amintindu-și cu nostalgie de aceste intersecții literare miraculoase în volumul *Întâlniri cu scriitori* (1976), dedicat întâi *Lui Dumitru Micu și Doamnei lui, aceste disimulări și jocuri de-a bătrânețea, cu drag. Aurel Rău, Octombrie 1976*, distinsul autor îmi scria ca de la bibliofil la bibliofil: *Lui George Corbu junior, acest volum, în care am și eu o colecție de dedicații, scrise de mari mâini, cu aceleași bune sentimente, și melancolie. Aurel Rău, 2018. Într-adevăr, mari „mâini”, domnule Aurel Rău, v-au fericit cu dedicații: Yasunari Kawabata, Saint-John Perse, Ghiorghios Seferis, Ernst Jünger, Lucian Blaga, G. Călinescu, Tudor Arghezi!*

Cu *Constantin P. Kavafis, Poezii, Prefață și traducere de Aurel Rău* (1971), tălmăcitorul revine la Grecia și își reafirmă dragostea pentru cartea frumoasă: *Lui George Corbu junior, cu drag, această dedicație, pe această carte pe care am gândit-o și ca un obiect de artă, alegând și procurând eu reproducerile, în relație cu universul poeziilor, care își fac aici, cu verbul lor esențial, intrarea în limba română. Aurel Rău, 25 iunie 2018. Cu mare dificultate am găsit într-un ungher neumblat de anticariat volumul 12 de Alexandr Blok, în românește cu o prefață de Aurel Rău* (1972), pe care traducătorul mi-a făcut o nouă confesiune: *Lui George Corbu – o mărturisire: am tradus poemul, de plăcere. Când a terminat de scris autorul a spus: „Azi sunt geniu”. I-a plăcut și lui, zdravăn. „Cu tendință”, și numai „artă pentru artă”. Limbajul vorbit, la superlativ. Cu drag, Aurel Rău, februarie 2021. Superbă și grafică.*

**Și eu, când am terminat traducerea, am zis că sunt cineva.*

Nu se putea ca un creator de anvergură să nu fie *cineva* și în domeniul memorialistic, așa cum se vede în cartea de amintiri *Școli I. Un infinit* (2000), pe care a notat precum un pisar de letopisete: *HRONIC, Lui George Corbu Junior, la (pentru) muntele lui de cărți și la colecția lui de dedicații, acest album etnografic unde am prima mea fotografie dintr-un basm din România Mare, și această însemnare, într-o zi cu ploi, a unui sfânt mucenic Iuliu Veteranul când între Serbarea Paștilor, la Pontul Euxin, și sărbătoarea, din calendar, a Înălțării, sunt – prima data – numai 3 zile, cu un „Cristos a Înviat!” și cu prietenie. 27 mai 2020, Aurel Rău. Și pe un alt exemplar: Lui George Corbu junior, un semn pe o carte a mea frumoasă, cu valoare documentară și cu emoție, și prospețimi*

și etnografie și lirism, cu fotografii unicat și verb vibrat, laudă-te gură... Cu o nostalgie și încredere în rostul scriitoricesc, o evadare dintr-un cerc (al vârstei, al unei claustrări universale, al unui oraș numit și Clausenburg), și cu drag. Aurel Rău, 5 noiembrie 2021. Dar și în continuarea Școli II, 5 și 7 și 4 ani (2020), cu noi detalii de viață: Lui George Corbu junior acest volum de amintiri tipărit pentru împlinirea vârstei de 90 de ani, culori, elemente de timp, viață – 30% din Cluj, 20% din Năsăud, 5% din București, 15% din Valea Bârgăului, și 30% din Bistrița. Cu prietenie, Aurel Rău, 2 decembrie 2020. Periplul memorialistic este întregit de cele trei volume din Spațiu și timp (cu unele texte ce vor fi reluate într-o altă configurare în Școli II), primul dintre ele din ediția a doua revăzută (2015) fiindu-mi, de asemenea, dedicat afectuos: Domnului George Corbu Junior, un cuvânt prietenesc pentru toate trei volumele acestea de proze, care evocă întâmplări pe un fir al vârstelor, și vor să fie nu numai scriitură, ci și probe de timp, crâmpie de viață reală, inclusiv din lumea literară; și lasă și poeziei un drept de a fi în etern. Aurel Rău, aprilie 2016.

Tot sub un semn al memoriei stă și volumul *Interviuri* (2024) pe care maestrul Rău le-a dat, printre aleși numărându-mă și eu, după cum spune și dedicația: *Lui George Corbu junior, cu bucuria de a ne afla împreună în această carte* la povești pe vreo douăzeci de pagini, prin timp – și cu drag. Aurel Rău, 28 iunie 2024.*

**pe coperta căreia eu citesc, fiindcă în interior doar vorbesc.*

În aceste povești Lucian Blaga ocupă un loc important, iar povestitorul, arhitectul „Stelei” de atunci, relatează isprăvi demne de laudă într-o cinstirea îngâduratei și încercatei de destin, stele din Lancrem (magistrală definiție a lui Blaga, fragment dintr-o altă dedicație către mine de pe volumul *Cu Lucian Blaga*, din 1985, pe care i l-a prefațat Leliei Rugescu, nepoata poetului): ...A doua, în același număr al revistei, fiind o colaborare, ca o altă floare închinată unui mare, din patru mari ai începutului alfabetului, a lui Lucian Blaga, prin care sărbătorim o victorie într-o acțiune pornită în urmă cu vreun an, pentru obținerea dreptului de a-l publica și cu poezie originală, nu numai cu traduceri, în premieră: „Fântânile”. Eveniment pe care cineva îl va numi „reluarea marelui zbor”, în baza și a faptului că, prin întregul an, îl vom putea avea pe autor în pagini, cu poezie, încă de două ori, o dată în numărul 8, cu o antologică „Mirabila sămânță”, iar în numărul 12 cu un grupaj de patru frumuseți, între care un sonet „Cerbul”, și o metaforă despre ce i se întâmplă poetului care se reîntâlnește cu un cititor de absența căruia a suferit, „Risipei se dedă florarul”.

Sărbătoare și în național, cum candidatul la premiul Nobel, parcă din acest an, e publicat, cu poezie originală, numai aici, în timpul vieții, în „socialism”, și nici într-o altă revistă, și cum firul vieții lui, „pe care parcele îl torc”, va fi rupt, o cruzime căzută din zodii, în primăvara anului următor, ca să fie înmormântat în ziua de naștere, 9 mai, în vârstă de 66 de ani. În revistă, în acest an, Blaga mai având o prezență, cu un articol pe care i-l solicit pentru un număr 10, pe octombrie, „Patriarhul pădurilor”, număr consacrat unui alt mare născut în anul 1880, o premieră, redacțional.

La ceas aniversar îi prind cu bucurie magistrului Aurel Rău aceste *flori din dedicații* pe o cunună de lumină, după ce mi-a împodobit de-a lungul anilor, dintr-un autentic *Turn cu ceas* al literaturii, aproape toate cărțile sale cu alese *Cuvinte deasupra vămii* și m-a însoțit *Pe înaltele reliefuri* ale bibliofiliei în adevărate *Ritualuri* prietenești, într-un an de sărbătoare căruia, parafrazând dedicația de pe *Lucian Blaga în timp și în etern*, *Critică*, *Versuri*, *Proză*, 2024, îi spun și eu, în loc de 2025, nouăzeci și cinci: *Lui George Corbu Junior cu un gând și către George Corbu Senior, această urcare, printre pietre, spre o sărbătoare, să-i spui de lumină (s-a spus „Poemele luminii”), pe care o prilejuiește spre culmea unui an căruia eu îi spun, în loc de 2024, nouăzeci și patru. De laudă: „în etern”. Cu mult drag. Aurel Rău, 10 XI 2024.*

Nu pot încheia fără a-mi exprima satisfacția pentru șansa de a fi de atâta timp în apropierea unei personalități de prim rang a culturii române și mă întreb: oare nu e cam puțin că doar școala gimnazială din comuna natală a sărbătoritului nostru, Josenii Bârgăului, poartă numele său? Sper că drumurile unor înalte recunoașteri nu vor mai ocoli filonul de preț ivit în lumină în Ținutul Bârgaielor cu aproape un secol în urmă. Forurile culturale au cuvântul.

ABSTRACT: The present article, written on the occasion of the 95th anniversary of the birth of the poet Aurel Rău, editor and later editor-in-chief of the magazine *Steaua*, offers a brief overview of his intellectual biography. Starting from several dedications on books that the writer had originally offered to personalities such as Mihail Petroveanu, Mihnea Gheorghiu, Dumitru Micu or Nicolae Manolescu, volumes which later came into the possession of George Corbu Junior, the study reconstructs, from a memorialistic perspective, several episodes from the postwar history of Romania. The text brings to light information of an emotional nature, as well as cultural and, not least, political aspects.

KEYWORDS: Aurel Rău, anniversary, autographed books, history of Romania, 1977 earthquake, 1989 Revolution.